

ולמשל אתה, פנה הרבי אל השר — חיית כך וכך שנים
אוצר החכמה (וכאן נקב הרבי בדיוק במספר שנות חייו של השר) — מה
עשית בהן? האם היטבת למישהו...?

(ספר התולדות אדמו"ר הזקן)

ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה' (ד, ג)
ואל קין ואל מנחתו לא שעה ויחר לקין מאד (ד, ה)

מפרי האדמה: מן הגרוע. ויש אגדה שאומרת זרע פשתן
היה (רש"י)

ויש להבין:

מדוע חרה לקין ומדוע נפלו פניו? וכי סבר שיביא מין
גרוע ומנחתו תתקבל (ראה פירש"י לעיל פסוק ג)?
אלא, בהכרח לומר, שקין הביא מין מעולה — זרע פשתן
(פרש"י שם) שהוא דבר חשוב מאוד, רק ממין הפשתן גופא
הביא סוג גרוע.

— (ראה להלן בפרשת מקץ (מט מב), וילבש אותו בגדי
שש"י ופירש"י „דבר חשיבות הוא“. וכן במסכת יומא (לד):
פירש"י בד"ה בשחר „בגדים שלובש (כה"ג) בטבילה זו היו
מפשתן... שהוא חשוב ומעולה“) —

טעותו היתה בזה שחשב שהעיקר בקרבן הוא המין, שצריך
להביא מין מובחר, אבל לגבי הסוג שבתוך המין אפשר להביא
גם סוג גרוע. ולכן כשהביא סוג גרוע ממין משובח וראה שמנחתו
לא נתקבלה — חרה לו ונפלו פניו.

זהו גם שהביא רש"י את שני הפירושים — „מן הגרוע“
וגם „זרע פשתן היה“, כי שניהם אמת, שהרי הביא ממין מובחר
וסוג גרוע.

(לקוטי שיחות)

* * *

לפי זה יתפרשו יפה דברי הרמב"ם:

הרמב"ם בסוף הלכות איסורי מזבח כותב: „הרוצה לזכות עצמו... יביא קרבנו מן היפה והמשובח ביותר שבאותו המין שיביא ממנו". ומסתייע ש„הרי נאמר בתורה והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן וישע ה' אל הבל ואל מנחתו". ^{אוצר החכמה}מדיוק לשון הרמב"ם („שבאותו המין שיביא ממנו") משמע, שיש לבחור בסוג המובחר של המין שממנו מביא, אך אין חיוב לבחור גם במין הכי משובח.

ההוכחה:

⁰²³⁴⁵⁶⁷

הבל הביא את קרבנו מהסוג המובחר והמשובח שבמין הצאן („מבכורות צאנו ומחלביהן"), אך לא הידר להביא ממין חשוב יותר — מין הבקר. קין, לאידך, בחר במין משובח, פשתן, אך לא מסוג המובחר שבמין עצמו. ומזה ששעה ה' אל מנחת הבל דוקא ואילו אל מנחתו של קין לא שעה, מוכח שחייב אדם להביא מן היפה שבאותו מין שמביא ממנו, אך אין הכרח להביא ממין הכי משובח.

צא ולמד, עד כמה יש להזהר ולהקפיד על קיום מצוה בהידור. שהרי החסרון במנחת קין היתה „רק" בזה שהחסיר בהידור מצוה — וראה מה עלה בסופו!

(לקוטי שיחות)

גדול עוני מנשוא (ד, יג)

בשעה שאדם חוטא ואחר כך הוא שב ומתחרט על החטא, הרי הוא מברר את החיות שהכניס למעשה העבירה („כח המתאוה"), ומעלהו לשרשו העליון. זהו שטען קין:

„גדול עוני מנשוא" — אין ביכלתי לשאת ולהעלות את החטא...

(צוואת הריב"ש)